

**İnsan
Ticaretine
karşı**
Avrupa
Konseyi
Sözleşmesi

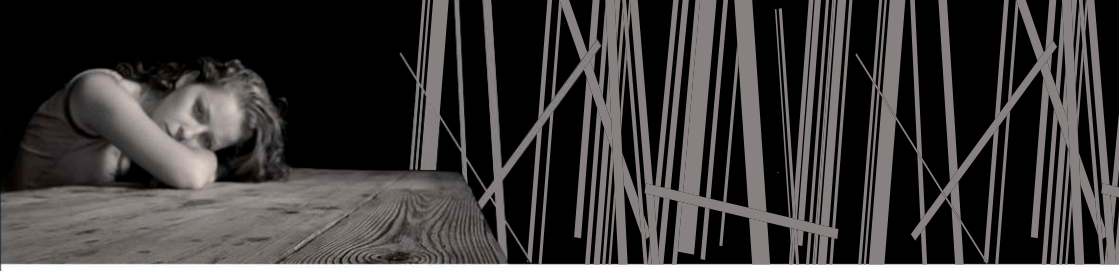

Mağdurların
Hakları

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

İnsan ticareti Avrupa'da ve ötesinde sayılamayacak kadar çok insanın haklarını ihlal etmekte ve hayatlarını etkilemektedir. Giderek artan sayıda kadın, erkek ve çocuk sınırların ötesinde veya kendi ülkelerinde birer meta olarak alınıp satılmakta ve kendilerini bir istismar ve taciz tuzağında bulmaktadırlar.

■ Şubat 2008 yılında yürürlüğe giren İnsan Ticaretine Karşı Eyleme ilişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi:

- ▶ insan ticaretini önlemeyi,
- ▶ insan ticareti mağdurlarını korumayı,
- ▶ insan ticareti yapanları adaletin önüne getirmeyi ve,
- ▶ bu konuda ulusal tedbirlerin ve uluslararası işbirliği gayretlerinin koordinasyonunu teşvik etmeyi amaçlar.

■ Sözleşme:

- ▶ gerek ulusal gerek ülke ötesinde meydana gelen, organize suçla ilgili olsun olmasın tüm insan ticareti biçimlerini,
- ▶ insan ticaretinin tüm mağdurlarını (kadın, erkek ve çocuk),
- ▶ Tüm istismar biçimlerini (cinsel, zorla çalıştırma veya hizmet alma, kölelik, kulluk, organların alınması vb.) kapsar.

■ Sözleşmenin ana katma değeri insan haklarına ve mağdurların korunmasına odaklanmasıdır. Sözleşmede insan ticareti bir insan hakları ihlali ve insan onuruna ve kişilik bütünlüğüne bir hakaret olarak tanımlanmaktadır. Bu da insan ticaretini önlemeye, mağdurları korumaya ve insan ticareti vakalarını etkin bir biçimde araştırmaya yönelik eyleme geçmemeleri halinde, ulusal makamların sorumlu tutulacağı anlamına gelmektedir.

■ İnsan ticareti dünya çapında bir olay olup sınır tanımamaktadır. İşte bu nedenle de, söz konusu sözleşme tüm dünya ülkeleri için geçerli ve anlamlı olup, bu ülkelerin tümüne açıktır.

İNSAN TİCARETİ NEDİR?

— Sözleşmede insan ticareti aşağıdaki üç unsurun bir bileşimi olarak tanımlanmaktadır:

- ▶ **İstismar amacıyla** girilen: asgari olarak başkalarının fuhuş faaliyetlerinin istismar edilmesi veya diğer cinsel istismar biçimleri, zorla çalıştırma veya hizmet alma, kölelik veya köleliğe benzer uygulamalar, esaret veya organların alınması;
- ▶ Bu yapılırken belirli **yollar** kullanılan: tehdit veya güç kullanımı veya diğer zorlama biçimleri, insan kaçırma, dolandırma, yanıltma, gücün veya hassas bir konumun kötüye kullanılması veya başka bir insanın kontrolünü elinde tutan bir insanın, kontrolü altındaki insanla ilgili oluru almak üzere ödeme yapma, alma veya yarar sağlama veya sağlatma;
- ▶ Bir **eylem**: şahısların bu iş için işe alınması, nakli, transferi, barındırılması veya misafir edilmesi.

İNSAN TİCARETİYLE KAÇAK İNSAN TAŞIMA ARASINDAKİ FARK NEDİR?

— Kaçak insan taşımının amacı, doğrudan veya dolaylı olarak parasal veya diğer tür bir menfaat elde etmek üzere yasa dışı sınır ötesi insan taşımak iken, insan ticaretinin amacı istismardır. Daha da ötesi, insan ticareti sınır ötesi taşımayı içermeyebilir, belirli bir ülke sınırları dahilinde de gerçekleştirilebilir.

İNSAN TİCARETİ MAĞDURLARI KİMLERDİR?

Her hangi bir insan – kadın, erkek, çocuk, her yaştaki ve sosyal statüdeki insanlar—insan ticareti mağduru olabilir. İnsan ticareti mağduru haline gelen insanlar örneğin, cinsel hizmetler sağlamaya, çok az bir paraya veya parasız olarak çalışmaya veya organlarını vermeye zorlanabilirler. Bu istismarla birlikte sıklıkla fiziksel ve duygusal şiddet ve mağdura ve yakınlarına tehditler de yer alabilir.

Sözleşmeye göre insan ticareti mağdurları istismar amacıyla, tehdit, güç, dolandırma, zorlama veya diğer yasa dışı yollarla, işe alınan, nakil veya transfer edilen, barındırılan veya misafir edilen insanlardır.

Herhangi bir **yolun** kullanılıp kullanılmadığından bağımsız olarak, istismar amacıyla işe alınan, nakil veya transfer edilen, barındırılan veya misafir edilen bir çocuk insan ticareti mağduru olarak kabul edilir.

Zorlama, dolandırma, hassas konunun istismarı gibi **yollardan** herhangi birinin kullanılması halinde, söz konusu şahsın istismara “olur” vermesinin bir anlamı yoktur. Ayrıca, şahıs yukarıdaki **eylemlerden** birine, yukarıdaki **yollardan** biri kullanılarak maruz kalmışsa, söz konusu şahıs, istismar henüz gerçekleşmemişse bile mağdur olarak kabul edilir.

SÖZLEŞMEYE GÖRE, İNŞAN TİCARETİ MAĞDURLARININ NE GİBİ HAKLARI VARDIR?

Teşhis

— Düzensiz göçmen veya suçlu muamelesi görmelerinin önlenmesi için insan ticareti mağdurlarının resmen teşhis edilmesi gerekmektedir. Teşhis işlemi, üzerinde mutabık kalınmış usuller ve teşhis kıstaslarını izleyen, özel olarak eğitim görmüş profesyonel görevlilerce (polis memurları, sosyal hizmetliler, işçi müfettişleri, tıp doktorları, destek sağlayıcılar gerçekleştirilir vb.).

İyileşme ve düşünme süresi

— Mağdurlar resmen mağdur olarak teşhis edilmeden önce bile iyileşmek, insan tacirlerinin etkisinden kurtulmak ve yetkililerle işbirliğine gitmeyi değerlendirmek için asgari 30 günlük bir süreye hak kazanırlar. Bu sürede ülkeden sınır dışı edilemezler ve ülkedeki kalışları düzensiz bir kalış bile olsa yardıma hak kazanırlar.

Destek

— Mağdurlar ceza kovuşturmasında iş birliği yapmaya veya tanık görevi yapmaya hazır olsun veya olmasınlar aşağıdakilere hak kazanırlar:

- ▶ uygun ve güvenli kalacak yer
- ▶ psikolojik yardım
- ▶ maddi yardım
- ▶ acil tıbbi tedaviye erişim
- ▶ sözlü ve yazılı çeviri hizmetleri
- ▶ danışmanlık ve bilgilendirilme
- ▶ ceza kovuşturması sırasında yardım
- ▶ ülkede yasalara uygun olarak ikamet ediyorsa, emek pazarına erişim, mesleki eğitim ve öğretim.

Adli yardım

■ İnsan ticareti mağdurları anlayabilecekleri bir dilde hakları ve ilgili usullere ilişkin bilgilendirmeye hak kazanırlar. Aynı zamanda belirli koşullarda adli desteğe ve ücretsiz adli yardıma hak kazanırlar.

Oturma izni

■ Mağdurlara, içinde buldukları durumun gerektirmesi veya insan ticareti suçuyla ilgili olarak yetkililerle işbirliğinde bulunmak üzere ülkede kalmalarının gerekmesi halinde yenilenebilir oturma izni belgesi verilebilir. Mağdurlara oturma izni verilmesi mağdurların iltica isteğinde bulunma hakkıyla çelişki oluşturmaz.

Özel hayatın ve kimliğin korunması

■ Mağdurun kişisel bilgileri kamuya açıklanamaz ve sadece spesifik yasal nedenlerle saklanabilir. Söz konusu bilgiler, mağdurların teşhis edilmelerini mümkün kılacak bir şekilde kullanılamaz.

Soruşturma ve duruşmalar esnasında koruma

■ Mağdurlara ve aile fertlerine gerektiğinde insan tacirlerinin muhtemel misillemelerine veya sindirme girişimlerine karşı koruma sağlanacaktır. Buna fiziksel koruma, yer değiştirme, kimlik değiştirme ve iş bulma yardımı dahil olabilir.

Tazminat

■ İnsan ticareti mağdurları insan tacirlerinin elinde maruz kaldıkları zararlara karşılık parasal tazminat hakkına sahiptirler. Bu tazminat insan tacirlerinin mallarına el konmasından sonra mahkeme tarafından veya söz konusu istismarın meydana geldiği ülke tarafından sağlanabilir.

Ülkeye iade ve geri dönüş

■ Mağdurların ülkelerine dönüşü, hakları, güvenlikleri ve insanlık onurlarına gereken ihtimam gösterilerek ve ilgili herhangi bir yasal kovuşturmanın durumu göz önüne alınarak gerçekleştirilmelidir. Mağdurlar ülkelerine döndükten sonra kendilerine eğitim ve iş bulmaya yardım gibi toplumla yeniden bütünleşme çabalarında destek sağlanmalıdır.

İNSAN TİCARETİNİN ÇOCUK MAĞDURLARININ ÖZEL HAKLARI NELERDİR?

— Yukarıda sözü edilen, tüm insan ticareti mağdurlarının haklarına ilaveten çocuklar aşağıdaki özel haklardan da yararlanır:

- ▶ beraberlerinde ebeveyni olmayan çocuklara kendilerini temsil edecek ve menfaatlerini koruyacak yasal bir veli tayin edilir;
- ▶ çocukların kimliğini ve milliyetini tespit etmeye ve yüksek menfaatlerine uygunsuz, ailelerinin yerinin tespit edilmesine yönelik tedbirler alınır;
- ▶ mağdurun yaşı belirlenemiyorsa, ancak 18 yaşından küçük olduğuna dair makul gerekçeler mevcutsa, mağdurun çocuk olduğu farz edilir ve yaşı doğrulanıncaya kadar çocuğa özel koruma tedbirleri uygulanır;
- ▶ çocuklar ihtiyaçları göz önünde bulundurularak eğitime ve yardım tedbirlerine hak kazanırlar;
- ▶ mağdurun ülkesine iadesinden önce, sadece ve sadece çocuğun yüksek menfaatlerinin gerekli kılması durumunda, bir risk ve güvenlik değerlendirmesi yapılır;
- ▶ Soruşturma ve mahkeme duruşmaları esnasında çocuklar özel koruma tedbirlerinden yararlanır.

SÖZLEŞMENİN UYGULANMASININ İZLENMESİ

— Avrupa Konseyi Sözleşmesini imzalamış olan tüm ülkeler GRETA (İnsan Ticaretine Karşı Eyleme ilişkin Uzmanlar Grubu) tarafından düzenli aralıklarla izlenirler. GRETA'nın görevi sözleşme hükümlerinin etkin bir biçimde uygulanmasını ve mağdurların haklarına saygı gösterilmesini sağlamaktır.

— GRETA durumu her ülke için ayrı ayrı analiz ederek iyi uygulamaları ve eksiklikleri belirleyen raporlar oluşturur ve Sözleşmenin herbir ülkede daha iyi uygulanmasına yönelik tavsiyelerde bulunur. Raporlar ve tavsiye kararları kamuya açıklanır ve Avrupa Konseyi'nin insan ticaretiyle mücadeleyle ilişkin web sitesinde yayınlanır.

İletişim ve ilave bilgiler için aşağıdaki adrese başvurabilirsiniz

İnsan Ticaretine Karşı Eyleme ilişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi Sekreterliği
(GRETA and Committee of the Parties)

Avrupa Konseyi / Council of Europe

F-67075 Strasbourg Cedex

Fransa / France

Eposta / E-mail: Trafficking@coe.int

www.coe.int/trafficking